

ΜΑΡΙΑ
ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ ΠΟΘΟΥ

ο Άγγελος της Στάχτης

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΑΡΙΑ
ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ ΠΟΘΟΥ

Ο Άγγελος της Στάχτης

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας,
εφόσον αυτή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία
Πεζογραφία – 453

Μαρία Λαμπαδαρίδου Πόθου, *Ο Άγγελος της Στάχτης*
Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Διορθώσεις: Ευγενία Νικολάου

Σελιδοποίηση: Κωνσταντίνος Καπένης

Εκτύπωση: Νέα Γραφή

Copyright© Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη) και

Μαρία Λαμπαδαρίδου Πόθου, Αθήνα, 2019

Πρώτη έκδοση από τις εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα, 2001

Νέα έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Μάρτιος 2019

Κ.Ε.Τ. Β925 Κ.Ε.Π. 52/19

ISBN 978-960-16-7972-3

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Στον γιο μου Εμμανουήλ
που με βοήθησε με τις ιδέες του
σ' ετούτο το μεταφυσικό ταξίδι

Στη Μαρίνα
Στον Θεόφιλο
Για να το διαβάσουν μια μέρα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο Άγγελος της Στάχτης: Δυο λόγια σήμερα	11
Ο εξώκοσμος καλπασμός	15
Ο επισκέπτης με το πρόσωπο της στάχτης.....	55
Το ταξίδι στον χρόνο: Διαδρομή Πρώτη	103
Το ταξίδι στον χρόνο: Διαδρομή Δεύτερη	198
Η άσωτη νύχτα.....	298
Το επτασφράγιστο μυστικό	384
Η επτάχορδη λύρα.....	467
Η άσπρη πέτρα.....	481
Η μελωδία των ψυχών.....	500
Η κάθοδος στον Άδη	518
Τρεις φορές η άνοιξη.....	533
<i>Ευχαριστίες</i>	547
<i>Έργα της ιδίας</i>	549

Ο Άγγελος της Στάχτης

Δυο λόγια σήμερα

Σήμερα που διαβάζω ξανά τον Άγγελο της Στάχτης, ύστερα από 18 χρόνια, βρίσκω μέσα μου όλα τα ασφοδελά μονοπάτια της Νέκυιας τα τυλιγμένα στην ομίχλη, αυτά που βήμα βήμα τα περπάτησα μαζί με τον Άγγελό μου να βρω τα επτασφράγιστα μυστικά.

Λίγα κείμενα με συγκλόνισαν, όσο το Τραγούδι του νεκρού Αδερφού, η δύναμη του όρκου που έκανε τον Κωνσταντίνο να σηκωθεί από το μνήμα και να πάει να φέρει την αδερφή. Στο τραγούδι αυτό βρήκα όλη την ποίηση του λαού και όλη τη μεταφυσική της παράδοσής μας.

Χρόνια με σαγήνευε σαν συγγραφέα, αλλά και με τρόμαζε. Το 'νιωθα ιερό μέσα μου. Περίμενα να αισθανθώ έτοιμη. Να κυοφορηθεί σ' έναν καινούριο μύθο. Στη δική του στιγμή.

Και, όταν η στιγμή ήρθε, όπως ήμουν, μπήκα στο άβατο του Αόρατου κόσμου. Και πήρα να γράψω το μυθιστόρημα. Άφησα τα πρόσωπα και το πάθος που είχα τον πόνο να με οδηγήσουν.

Περπάτησα την αντίπερα όχθη, να βρω τον άλλο πόνο, την άλλη γνώση.

Ήταν η αγάπη που κράτησε χίλια χρόνια και έκανε το πέτρινο δέντρο ν' ανθίσει.

Ήταν ο όρκος του Κωνσταντίνου που νίκησε τον Σκοτεινό Θεό.

Ήταν η μουσική του Φοίβου που ανέτρεψε το άβατο και ελευθέρωσε τις ψυχές.

Ήταν ο ίδιος ο χιλιόχρονος Κωνσταντίνος μου, αυτός ο ορ-

φικός εραστής, ο γητευτής του Άδη, που εξουσίασε τις εντολές του χάους.

Φοίβος και Κωνσταντίνος. Δυο πρόσωπα που συναντιούνται στο λυκόφως της ζωής και του θανάτου. Το ένα από τη μεριά των ζωντανών. Το άλλο από τη μεριά των νεκρών. Θα τους ενώσει μια βαθιά αγάπη, που είναι μαζί και σπαραγμός και έρωτας και ακατανόητο.

Ο Άγγελος της Στάχτης είναι μαζί φαντασία και ενόραση.

Περιέχει μνήμες αρχέγονες και στοιχεία ζωντανά από το δημοτικό μας τραγούδι, από την ομηρική νέκυια, από τα ορφικά, από την Παλατινή Ανθολογία, από τις παραδόσεις μας τις τόσο μοναδικές για το ταξίδι της ψυχής στον Άδη και για τον Αόρατο κόσμο.

Σε μια εποχή που ο θάνατος έγινε η πιο ευτελής πράξη, θέλησα να δώσω ένα μυθιστόρημα που να ανιχνεύει το Άδυτο της ψυχής. Να εκφράζει τον λησμονημένο πόθο της Ψυχής. Σαν τον πόθο του μετάλλου για τη φωτιά την κοσμογονική στα βάθη της γης.

Έτσι γράφτηκε.

Ήταν ο Μύθος του αρχαίου κόσμου που συνάντησε το πένθος και το μύρο μιας Μεγάλης Παρασκευής στο πρόσωπο του Κωνσταντίνου. Ένα πρόσωπο ευαγγελικό, που ερχόταν να εξαγγείλει μια διαφορετική Ανάσταση. Φίλντισι από φως και καθαρισμό και μύηση ο άσωτος πόνος της αγάπης.

Η μεγάλη Αλήθεια που περιέχεται επτασφράγιστα στο Άρητο και στο Άδηλο.

Ευχαριστώ τις Εκδόσεις Πατάκη, την αγαπημένη μου εκδότρια κυρία Άννα Πατάκη, που μου εκδίδουν αυτό το αγαπημένο μου μυθιστόρημα.

Αθήνα, Ιούνιος 2018

Το Πέτρινο Δέντρο

Χρεώθηκε τον όρκο του νεκρού, λένε, και πέτρωσε. Κι άλλοι μιλούν για την κατάρα της μάνας. Χίλια χρόνια τώρα στέκεται εκεί, βουβό και ακίνητο, με τον άνεμο τυλιγμένο στα κλαδιά. Γυμνό, γέριχο δέντρο από πέτρα που ράγισε. Σαν να το χτύπησε πένθος. Ή σαν να προφητεύει. Κάποτε ριγεί σύγκορμο, αναστενάζει. Και τότε τα πουλιά κλαίνε. Ξέρουν πως κάποια συμφορά θα πέσει στην πόλη. Λένε πως κάποτε ένα παιδί βρήκε την πέτρα που μιλάει. Λένε ακόμα πως ήταν από το δέντρο την ώρα που γινόταν πέτρα. Και πως είναι χαραγμένη με όλους τους πόνους της σιωπής του.

Η χαραγμένη πέτρα, λένε. Αυτή που πάτησε τον Άδη.

Τα πουλιά κρυνώνουν σήμερα.

Ψιχαλίζει.

Ο εξώκοσμος καλπασμός

*Το σπίτι των χίλιων χρόνων
τον περίμενε*

ΕΒΡΕΧΕ ΑΚΟΜΑ, όταν ο Φοίβος Δαλέζιος έφτασε στις Αιδές, τη μικρή πόλη κοντά στο ποτάμι με τους νάρκισσους.

Φορά γρήγορα το αδιάβροχο του και στέκεται στο πλακόστρωτο του σταθμού, με τη βαλίτσα στο χέρι. Ένα σύννεφο ομίχλης τον τυλίγει, μια καταχνιά, δεν βλέπει τίποτα. Τα δέντρα τυλιγμένα στις υδάτινες ροές μοιάζουν να χορεύουν στον ρυθμό της καρδιάς του. Ανυπομονεί να φτάσει μια ώρα αρχύτερα σ' εκείνο το πέτρινο σπίτι, το μοναχικό, που τρία χρόνια πριν το 'χε δει κι ένιωσε μια παράξενη έλξη – ένα σπίτι που έμοιαζε περισσότερο με σωρό ερειπίων. Όμως τον είχε μαγέψει το τοπίο. Νάρκισσοι και ασφοδελοί και λεύκες πανύψηλες και νερά μιλητικά αναριγούμενα, που χύνονταν από τρεις ποταμούς σε μιαν απέραντη λίμνη. Ένα τοπίο υγρό και μαλακό, εύθρυπτο, που το τύλιγαν ονειρικά οι κινούμενες δέσμες της ομίχλης. Εκεί, έρημο σαν εγκαταλειμμένο ήταν το σπίτι. Και το αγόρασε ευθύς. Αυτό θέλω, είπε, εδώ θα έρθω να μείνω μια μέρα, όταν θα είμαι απελπισμένος ή ερωτευμένος.

Τρομάζει. Είμαι και τα δυο.

Ή μήπως μόνον κουρασμένος;

Το σώμα του πονάει ακόμα από τις ερωτικές νύχτες.

Πονάει από θυμό και πόθο.

Εδώ θα ξαναβρώ τη χαμένη ψυχή μου, μουρμουρίζει και προσπαθεί ν' αποδιώξει τη σκέψη. Δεν θέλει τώρα, μούσκεμα στη βροχή, σ' έναν σταθμό επαρχιακό στην άκρη του κόσμου, να θυμάται τη Μόιρα και την τελευταία νύχτα μαζί της στις όχθες του Σηκουάνα. Κι ούτε τον αγαπητό του Έκτορα θέλει να σκέφτεται, τον επιστήθιο φίλο και συνεργάτη, που τον πρόδωσε.

Η σκέψη ακίνητη. Πονάει. Ε, ναι, ήταν προδοσία να προτιμήσει άλλον μουσικό για την καινούρια ταινία του.

Ένας αόριστος φόβος ξαφνικά. Μήπως αρχίζω να γερνώ;
«Θέλει ταξί ο κύριος; Καρότσι; Προς τα πού πάτε;»

Η φωνή μετέωρη.

“You are English? French?”

Στρέφει το κεφάλι και βλέπει έναν άνδρα ψηλό, πρόσωπο τραχύ και ευγενικό μαζί, μάτια καθαρά. Τινάζει γρήγορα τη βροχή από πάνω του, και προσπαθεί να δείξει λιγότερο αφηρημένος.

«Στο σπίτι κοντά στο ποτάμι με τους νάρκισσους...» λέει, σε άπταιστα ελληνικά.

Οι γονείς του ήταν Έλληνες, και την παιδική ηλικία του την είχε ζήσει χαμηλά προς τον Κολωνό, σε μια φτωχική συνοικία. Ο ίδιος ένωθε ως το κόκαλο Έλληνας, κι ας είχε ανδρωθεί μέσα στις επαναστάσεις των παρισινών Μαΐων. Σήμερα θα έλεγε πως πατρίδα του είναι η μουσική.

«Μα πώς... πώς... αυτό το σπίτι δεν κατοικείται...»

Στο βλέμμα του η δυσπιστία.

«Το επιδιόρθωσαν... φαντάζομαι πως οι εργασίες έχουν τελειώσει.»

Τους ήξερε τους ανθρώπους εκεί με τη δυσπιστία στα μάτια. Θυμάται και τότε, όταν το αγόρασε, την ίδια δυσπιστία αντιμετώπισε, «όχι αυτό το ερείπιο... μην αγοράζετε αυτό το σπίτι...» και παρόμοια. Έλεγαν πως ήταν ένα σπίτι χίλιων χρόνων και πως έκρυβε μια ιστορία που κανείς δεν ήξερε.

Ήταν μαζί με τον Έκτορα, όταν έφαχναν χώρους για την τελευταία ταινία τους, «Οι εραστές της κόκκινης κοιλάδας», που τους έκανε διάσημους και τους δυο – εκείνον για τη μουσική του και τον Έκτορα για τη σκηνοθεσία. Τα θέματα τα έφαχναν πάντα μαζί. Έβρισκαν μαζί το «υλικό», ύστερα ο Έκτωρ το ανέλυε, το έστηνε σε σκηνές και εικόνες, το επεξεργαζόταν. Όταν έφτασαν στις Αιδές και στα ποτάμια που κλείνουν την κοιλάδα και σχηματίζουν τη λίμνη, μαγεύτηκαν. «Εδώ μια μέρα θα γυρίσουμε την καλύτερη ταινία μας...» Γέλασε. Όμως ο Φοίβος βαθιά μέσα του πίστευε πως εδώ θα έγραφε κάποτε την πιο αστραφτερή μουσική του.

Τότε, σ' εκείνο το ταξίδι, αγόρασε το σπίτι. Ήταν πάντα έτσι γρήγορος στις αποφάσεις του. Ένωθε πως αυτοσχεδίαζε, πως η ζωή ήταν στα χέρια του το υλικό μιας απροσδόκητης ταινίας, όπου έπρεπε να παίξει τον πιο σημαντικό ρόλο, τον πιο ριψοκίνδυνο.

Τα προβλήματα ήρθαν όταν αναζήτησε μηχανικό να το επιδιορθώσει. Όλοι κρατούσαν μια μυστικότητα που τον παραξένευε. Τελικά, βρήκε κάποιον νέο αρχιτέκτονα, που του υποσχέθηκε να κάνει ό,τι μπορεί. Ο Φοίβος του έδωσε μια πλούσια επιταγή και του είπε ότι δεν θέλει ν' αλλάξει τίποτε από το σπίτι, να μείνουν όλα όπως είναι, οι παλιές πόρτες και τα παράθυρα –όσα είχαν σωθεί–, οι σκουριασμένοι μεντεσέδες, τα τρύπια πατώματα, οι πέτρινοι τοίχοι, όλα, όλα, να επισκευαστούν μόνο με μεγάλη προσοχή.

Από το παράθυρο του μικρού τζίπ βλέπει το τοπίο σε μίαν ατέλειωτη φυγή και προσπαθεί να συγκρατήσει τις εικόνες στο μωβ και στο γκριζο, να βρει τα σημεία που είχαν αγγίξει τότε την ψυχή του. Τα μάτια της Μόιρας παντού, χωνεμένα μέσα στα εύθρυπτα σχήματα. Τα μάτια της Μόιρας πίσω από τις νερένιες δέσμες που σέρνονται στη γη, σχηματίζοντας άτσαλα αυλάκια και παράξενες βαθιές ρωγμές. Και πίσω από

τα μάτια της Μόιρας, το χαμόγελο της Άλμας. Πρώτη φορά, ύστερα από τόσα χρόνια, ξυπνά μέσα του το χαμόγελο της Άλμας, και σκιρτά. Πώς νόμισε ότι την είχε ξεχάσει... Όσες γνώρισε, από τότε, μόνο στον πόθο του κορμιού μιλούσαν. Την ψυχή του την άφηναν ανέγγιχτη.

Προπαντός η Μόιρα Μουρ. Το είδωλο της παραφροσύνης, που ενσάρκωνε τη γερασμένη αντίληψη...

Το δωμάτιο έβλεπε στον Σηκουάνα, εκεί που διασταυρώνεται η Αλμπέν Μισέλ με τη Σαιν Ζερμαίν ντε Πρε, μια πολυτελής σουίτα, κι εκείνη μισόγυμνη στα μεταξωτά σεντόνια, ένα σώμα που ήξερε καλά να κρύβει τα ραγίσματα της σάρκας. Ήταν η διάσημη πρωταγωνίστρια στους «Εραστές της κόκκινης κοιλάδας», που έκανε τα πλήθη να παραληρούν. Κι ήταν το κύκνειο άσμα της δόξας της, το ήξερε. Τις έβλεπε τις ρυτίδες που κατέβαιναν ως τον λαιμό, κι αυτό την έκανε να διψά τον έρωτα περισσότερο από τη δόξα, να τον ζητά όλο και πιο παθιασμένα. Εκεί, στα μεταξωτά σεντόνια τον περίμενε κάθε βράδυ, ύστερα από τις φωταψίες της μέρας. Κι εκείνος ζούσε μαζί της το πάθος, ζούσε πρωτόγονα την έμπνευση της μουσικής του. Κι ούτε που έβλεπε τις χαρακιές του χρόνου πάνω της και τον τρόμο της φθοράς. Μόνο το λευκό της διψασμένης σάρκας έβλεπε, κι αυτό του έφτανε για να τρέφει τη μουσική του. Μπορεί και ν' αγαπούσε στο σώμα της την ηρωίδα της ταινίας, το πάθος που ζούσε στα πλατό. «Απόψε πρέπει να φύγεις νωρίς», του είπε την τελευταία νύχτα, «έχω μια συνεργασία». Απόρησε. «Συνεργασία τέτοια ώρα;»

Ήταν από σύμπτωση που τους είδε. Είχε ξεχάσει το τετράδιο με τις σημειώσεις της μουσικής του και, καθώς είχε δικό του κλειδί, άνοιξε την πόρτα και μπήκε. Τη βρήκε μισόγυμνη, γαντζωμένη πάνω σ' έναν νεαρό ανερχόμενο ηθοποιό.

Η βροχή έχει σταματήσει σχεδόν, μια ψιγάλα ρίχνει μόνο, και το φθινοπωρινό τοπίο λάμπει καθαρό.

«Φτάσαμε...» η φωνή του οδηγού.

Σηκώνει τα μάτια και βλέπει το σπίτι επιβλητικό. Το είχαν επιδιορθώσει, ευτυχώς, κι η καρδιά του σκίρτησε σαν μικρού παιδιού. Εδώ θα μείνω, λοιπόν, εδώ θα σκεφτώ, θα ονειρευτώ και, προπαντός, θα ξεχάσω.

Θέλω να ξεχάσω.

«Πώς σε λένε;»

«Νικόλα».

Του δίνει ένα καλό φιλοδώρημα, και ο Νικόλας παίρνει τη βαλίτσα και τον βοηθά να περάσει μέσα από τα ρυάκια των νερών και τα αμμόκρινα.

Απάτητο μονοπάτι, αφιλόξενο.

Σαν έφτασαν στην πόρτα, ο Φοίβος τον παρακάλεσε να πάει στις Αιδές να του αγοράσει τρόφιμα και διάφορα είδη ανάγκης. «Κι αν μπορείς, να έρχεσαι καμιά φορά να φροντίζεις το σπίτι...» Δέχτηκε. Τον είχε κιόλας συμπαθήσει αυτόν τον παράξενο επισκέπτη που έμοιαζε αγαθός και λίγο παράξενος.

*Κοντά στη λίμνη
με τους νάρκισσους*

ΝΑ ΞΕΧΑΣΕΙ...

Είχε ανάγκη να ξεχάσει ο Φοίβος Δαλέζιος. Να ξεχάσει τη Μόιρα, τον Έκτορα, τα αίματα στη Βοσνία, τις διοξίνες, την τηλεόραση, τα απειλητικά γονίδια, τις προφητείες που ζωντάνευαν και τη νέα χιλιετία που ερχόταν ακάθεκτη, σέρνοντας μια μεγαλειώδη ουρά από κοσμογονίες.

Να ξεχάσει, ναι.

Θα υποδεχόταν εδώ μόνος τη νέα χιλιετία. Θα έφτιαχνε έναν καφέ και θα κοίταζε από το παράθυρο τους νάρκισσους στις όχθες της λίμνης. Ύστερα, θα έπαιζε κάποιο κομμάτι της μουσικής του. Ανατρίχιαζε και στη σκέψη ακόμα πως μπορεί να συμμετείχε –έστω και ως τηλεοπτικός θεατής– στις τελετουργίες που από τώρα ετοίμαζαν για να υποδεχτούν τον νέο κόσμο. Ποιον νέο κόσμο; Μόνο παλιός ήταν ο κόσμος αυτός, γέρικος και κουρασμένος. Σάπιος από τις αρρώστιες και την έπαρση. Από την αλαζονεία μιας απειλητικής τεχνολογίας. Ένας κόσμος γεμάτος από παράφρονες ψευτοπροφήτες, που οραματίζονταν μια μεγαλειώδη συντέλεια.

Ούτε τηλεόραση, είπε. Ούτε ειδήσεις. Εδώ, μόνος στην άκρη της γης, θα πω το δικό μου όχι.

Ακόμα δεν έχει ανοίξει τη βαλίτσα. Θέλει να δει το σπίτι πρώτα, να το αγγίξει, να το μυρίσει. Άραγε θα συμφιλιωθεί μαζί του; Θα τον δεχτεί; Νιώθει μια παράξενη φόρτιση στον αέρα, ένα αδιόρατο ρίγημα, λες και η ζωή που πέρασε από εδώ άφησε τα σημάδια της.

Γεμίζει δυο ποτήρια κρασί, ένα για εκείνον κι ένα για τον Νικόλα, να ευμενίσει τα πνεύματα. Ύστερα παίρνει την μποτίλια και την αδειάζει στο πάτωμα σαν να έκανε σπονδή σε νεκρό.

Τα δωμάτια μεγάλα και αυστηρά, με πετρόκτιστα ανάκλιτρα και αφίδες από λαξευτή πέτρα, ένα πραγματικό παλιό αρχοντικό, με εξώστες και εσωτερικές αυλές.

Ευτυχώς, υπήρχαν κρεβάτια και σκεπάσματα, όλα τα είχαν φροντίσει ο δικηγόρος του με τον αρχιτέκτονα.

«Στην υγεία σου... καλορίζικος!»

Η φωνή του Νικόλα φιλική, και του άρεσε το «καλορίζικος». Του φάνηκε πως άρχιζε μια καινούρια ζωή – και στο κάτω κάτω αυτό ζητούσε.

Τριγύρισε από δωμάτιο σε δωμάτιο, με τον ενθουσιασμό μικρού παιδιού. Όλα ήταν στη θέση τους, το πιάνο, όπως το είχε παραγγείλει, οι βρύσες με τα καθαρά νερά της περιοχής, ακόμα και λουλούδια είχαν φυτέψει στα παρτέρια, βιόλες και ματζιουράνες, όπως τις έλεγαν στην ντοπιολαλιά.

Ο Νικόλας του ετοίμαζε ένα πρόχειρο φαγητό στην κουζίνα, κι εκείνος βγήκε στον πέτρινο εξώστη να θαυμάσει τη θέα. Παρά την υγρασία, ο καιρός ήταν γλυκός, μια χλιαρή ατμόσφαιρα, με τις φθινοπωρινές αποχρώσεις του χρυσού.

Το σώμα του τη ζητούσε. Είχε συνηθίσει τις οσμές της, τις εξάρσεις της. Κι όταν την έβλεπε να κοιτάζεται στον καθρέφτη, ύστερα από μιαν αμαρτωλή νύχτα, περίμενε τα δάκρυα και τις υστερίες της. Δεν άντεχε τις ρυτίδες γύρω στα μάτια

της, στο χνουδιασμένο στόμα, μια επιδερμίδα θαμπή και κουρασμένη που, εκείνες τις ιδιαίτερες ώρες, ένιωθε πως την απειλούσε. Και τότε γινόταν ανασφαλής και παράφορη.

Το σώμα του. Αυτό τη θυμόταν. Αυτό πονούσε.

Κάθε φορά που την αγκάλιαζε, ένιωθε πάνω στο δέρμα της τα χιλιάδες βλέμματα της επιθυμίας, τους ανεκπλήρωτους πόθους ενός πλήθους που ποτέ δεν έμαθε για τις ώρες της ανασφάλειας που γύμνωναν τις ρυτίδες στο πρόσωπό της. Και τι δεν θα 'δινε για να σμίξει άλλη μια φορά μαζί της, να χαθεί στους σκοτεινούς δρόμους του κορμιού της, να τρομάξει. Μπορεί ο πόθος του για εκείνη να ήταν μια ανάγκη υπαρξιακή, ένα βαθύ ξύπνημα του φόβου που κρύβει η δίψα για ζωή.

Ή, ίσως, δεν ήταν παρά μια ακόμα προσπάθεια να σβήσει μέσα του το πρόσωπο της Άλμας, αυτό που τόσο τυράγνησε τα στερημένα χρόνια της νιότης του. Από τη στιγμή που πάτησε το πόδι του σ' αυτόν τον τόπο, τα μάτια της Άλμας τον κοιτάζουν πίσω από κάθε γωνιά, ένα πρόσωπο που αναδύεται φιλντισένιο μέσα από τον θάνατο. Όλοι οι κατοπινοί έρωτές του δεν ήταν παρά μια απελπισμένη προσπάθεια να ξεχάσει εκείνη.

«Φοίβο, το φαγητό σου έτοιμο...» Η φωνή του Νικόλα από την κουζίνα, και απορεί με την οικειότητα. Στο βάθος του αρέσει.

Τον βλέπει που βγαίνει στον εξώστη ευχαριστημένος.

«Λαζάνια ηπειρώτικα, με φρέσκια γραβιέρα από τις Αιδές...»

Τον κοιτάζει με ενδιαφέρον. Οι μυρουδιές ξύπνησαν την πείνα του.

Θα ήταν γύρω στα τριάντα, πολύ νεότερος από εκείνον, και φαινόταν ξύπνιος, με βλέμμα γρήγορο και φιλικό.

«Ξέρεις και μαγειρεύεις...»

«Σπούδασα δυο χρόνια μαγειρική, μα ποτέ δεν εξάσκησα το επάγγελμα, ευκαιρία τώρα...»

Το φθινοπωρινό αεράκι, που μπαίνει από τον ανοιχτό εξώ-

στη, φέρνει τα αρώματα του τόπου, και παίρνει βαθιές ανάσες, σαν να ζητά να ξεπλυθεί από τις οσμές της πολιτείας. Κοιτάζει ως πέρα το τοπίο τυλιγμένο σε μια λευκή κινούμενη ομίχλη, που το κάνει διάφανο και ονειρικό. Ασφοδελοί και ιτιές παντού και παράξενα ασπριδερά κυπαρίσσια και πελώριοι ανθισμένοι νάρκισσοι που καλύπτουν τις όχθες της λίμνης. Καινούριες οσμές, καινούρια θέα. Καινούριοι ήχοι. Πουλιά με παράξενη λαλιά και ήχος νερού και θροΐσματα των πανύψηλων δέντρων και μιλητικά συρίγματα στον αγέρα. Ακόμα δεν έχει προσδιορίσει –ο Έκτωρ θα έλεγε «αναλύσει»– την κάθε οσμή ξεχωριστά, τον κάθε ήχο, το κάθε δέντρο ή λουλούδι, την εξάισια εικόνα που έχει μπροστά του.

Τρεις ποταμοί αγκαλιάζονται εκεί στο βάθος, με απέραντες αμμώδεις όχθες γεμάτες νερολούλουδα και ιτιές περιπλεγμένες με τις αγριοροδιές και τους νάρκισσους. Αγκαλιάζονται με μίαν ασίγαστη ροή νερών φερμένων από τα βάθη του χρόνου που χύνονται στην πελώρια λίμνη, την Αχερουσία. Τη Λίμνη Των Νεκρών. Το ξέρει αυτό ο Φοίβος. Ξέρει ακόμα και λίγα πράγματα για το πώς μετέφεραν με βάρκες τις ψυχές να τις πάνε στον Άδη. Όμως αυτά ήταν μύθοι.

«Όλη αυτή η περιοχή παλιά λεγόταν Οι Πύλες Του Άδη...»

Η ματιά γρήγορη. Λες και συμμετέχει στις σκέψεις του.

Του είχε φέρει το φαγητό στον εξώστη τού επάνω ορόφου και ο Φοίβος τον κάλεσε να τον φιλέψει τούτη την πρώτη μέρα, να του κάνει παρέα.

«Αυτά τα τρία ποτάμια που βλέπεις υπάρχουν από την αρχαιότητα. Το ένα λεγόταν Κωκυτός, από τους στεναγμούς των νεκρών, το άλλο Πυριφλεγέθων και το τρίτο Αχέροντας.»

Ένα καινούριο ενδιαφέρον. Και του αρέσει.

«Δεν αποκλείεται να υπάρχουν και διάφοροι θρύλοι εδώ...»

«Λένε πολλά, ιστορίες παράξενες από τα παλιά χρόνια... λένε και γι' αυτό το σπίτι ακόμα...»

Το χαμόγελο βιαστικό.

«Τι λένε;»

«Άσε... μιαν άλλη φορά».

Μιαν άλλη. Παίρνει το πουλόβερ του. Βιάζεται τώρα να περιπλανηθεί στον τόπο, να τον αγγίξει, να τον μυρίσει από κοντά, να καθρεφτιστεί στα νερά σαν τον Νάρκισσο. Είναι απόγευμα και θέλει να προφτάσει πριν γείρει η μέρα.

«Θα σε περιμένω αύριο...»

Η βροχή έχει τελείως σταματήσει.

Μια γκριζοκόκκινη καταχνιά τυλίγει τον τόπο.

Κι ο ουρανός λάμπει τώρα με κόκκινες λουρίδες στον ορίζοντα.

*Οι μνήμες που σηκώνουν
το τοπίο των νεκρών*

ΟΙ ΠΑΤΗΜΑΣΙΕΣ ΤΟΥ πάνω στη μαλακή αμμώδη γη.

Τα νερά σχηματίζουν άτσαλα μικρά αυλάκια που χάνονται σε αόρατες διαδρομές στην έλξη των ποταμών. Μια βλάστηση ασπριδερή, λεπτοφυής. Ακόμα και το πράσινο είναι ασπριδερό εδώ, λες και το διαπερνά μια αόρατη ύφανση του λευκού. Αμμολούλουδα καλύπτουν ως πέρα την περιοχή, καμπανούλες και κρόκοι και ίριδες, σε αποχρώσεις απαλές, νερένιες, ώχρα και κεχριμπάρι και σάπφειρος, με ένα θαμπό λευκό να τα διαπερνά, που σχηματίζει μικρά συμμετρικά ημικύκλια και μεταξωτές ραβδώσεις.

Παίρνει βαθιές ανάσες και προχωρά. Μοσκοβολάει το σέσγλο, η ιππουρίδα, η κύπερη. Η γη ξανθή και εύθρυπτη, λεπτόκοκκη, με αμμώδεις ροές. Μια γη σχεδόν ασπριδερή, όπως και η βλάστηση, λες και κυοφορεί στα σπλάχνα της ευγενείς κρυστάλλους και πολύτιμα μέταλλα. Και παντού ρωγμές. Απορεί ο Φοίβος Δαλέζιος. Πρώτη φορά βλέπει μια γη έτσι ρωγμώδη και καθαρή, με ροές νερών παντού, λες και ετούτες οι νερένιες διαδρομές οδηγούν σ' έναν άλλον κόσμο.

Στη σκέψη του η παλιά ονομασία της περιοχής Οι Πύλες Του Άδη, όπως του είπε ο Νικόλας. Ίσως θα πρέπει να παραγγείλω μια μυθολογία, σκέφτεται. Βρίσκει ενδιαφέρον στις και-

νούριες επιθυμίες του. Αν και ένα μεγάλο κομμάτι του εαυτού του είναι ακόμα εκεί, στη ζωή που άφησε πίσω του. Όταν θυμάται τον φιλόδοξο νεαρό μουσικό, που είχε το θράσος να ζητήσει να γράψει εκείνος τη μουσική στην καινούρια τους ταινία, δεν μπορεί να συγκρατήσει την οργή του. Ήξερε για τη μέτρια δουλειά του και την πολλή φλυαρία του, μα δεν είχε ποτέ φανταστεί... Στα ελεγειακά κομμάτια, λέει, θα ενσωμάτωνε και μουσική ροκ. Σάμπως δεν μπορούσε να το κάνει ο ίδιος αυτό. Αλλά πιο πολύ εξοργίζεται με τον αγαπητό του Έκτορα. Γιατί εκείνος ήξερε. Μπορούσε να κρίνει.

Απομεσήμερο, στο ίδιο café που σύχναζαν, στη Σαιν Ζερμαίν ντε Πρε. Η παρισινή ατμόσφαιρα βροχερή. Ένα ξαφνικό μπουρίνι σε λίγο. Κλάξον, ομπρέλες, οσμές του βρεγμένου δρόμου. Οι κλαίουσες του Σηκουάνα τυλιγμένες την καταχνιά.

Είναι με τον Έκτορα και συζητούν το στήσιμο της καινούριας ταινίας τους. Ο τίτλος έχει κιόλας βρεθεί, «Πλωτή Νύχτα». Τους άρεσε να βρίσκουν πρώτα τον τίτλο, ύστερα από ατέλειωτες συζητήσεις.

Εκείνο το συγκεκριμένο απομεσήμερο, ο φίλος του ήταν λίγο παράξενος. Σαν ενοχλημένος. Κάτι είχε πάει στραβά, το 'βλεπε στην όψη του. «Η χρηματοδότηση;» ρωτά. Ήξερε για τις τεράστιες προσπάθειες που έκανε κάθε φορά να πετύχει τη χρηματοδότηση της ταινίας – ή ένα μέρος της έστω. Επιτροπές, συμβούλια, ταπεινωτικές αιτήσεις, παρακάλια και τα παρόμοια.

Ο Έκτωρ απέφυγε ν' απαντήσει ευθέως. «Πολλές δυσκολίες... ίσως πρέπει να ανανεώσω κάποια πράγματα, κάποιες ιδέες...» Δεν κατάλαβε. «Άλλαξε τίποτα;» Και οι τρεις τελευταίες ταινίες τους ήταν υποψήφιας για βραβείο, και τελικά μόνον η μουσική του Φοίβου βραβεύτηκε στις δύο. Εκείνη τη στιγμή, για πρώτη φορά, έτσι καθώς κοίταζε το απόμακρο πρόσωπο του φίλου του, το βροχερό εκείνο απομεσήμερο, αναρωτήθηκε μήπως αυτό τον είχε στο βάθος ενοχλήσει.

Ένταση. Πίνουν σιωπηλοί τον καφέ τους, καπνίζουν τα βαριά gauloises. Ο Φοίβος έτοιμος να φύγει, όταν καταφτάνει ο φιλόδοξος μουσικός, ένας αδύνατος νεαρούλης με ξανθοκόκκινο γένι και φαβορίτες – να του προσθέτουν την ανδροπρέπεια που του έλειπε. «Το καινούριο αστέρι της μουσικής!» Ο Έκτωρ σηκώνεται να τον συστήσει: «Ο Μισέλ!»

Ο Φοίβος ενοχλημένος. Κάπου διαισθανόταν τη σκηνή που θα ακολουθούσε. Και δεν άργησε. Ο Έκτωρ παραληρούσε τώρα: «Ίσως θα χρειαστεί να συνεργαστείτε, ξέρεις...» Η έκφραση ωμή, σαν να μιλούσε για το πιο φυσικό πράγμα, και μ' έναν αδιόρατο κυνισμό στη φωνή. «Η μπορεί σ' αυτή την ταινία να γράφει τη μουσική μόνος ο Μισέλ... έχει φιλόδοξα σχέδια, μοντέρνα... κι εγώ έχω ανάγκη από μια ανανέωση, το καταλαβαίνεις... φαντάζομαι πως το καταλαβαίνεις αυτό, αγαπητέ μου Φοίβο, θέλω ροκ περάσματα στα ελεγειακά σημεία... θέλω...»

Ακόμα θυμάται πόσο ταραχτήκε. Δεν μπόρεσε να αρθρώσει λέξη, «χαίρω πολύ», είπε μηχανικά και έφυγε. Πήγε κατευθείαν στο διαμέρισμα της Μόιρας, που ήταν εκεί κοντά, προς τη μεριά του Σηκουάνα. Πίστευε πως εκείνη θα του έδινε κάποιες απαντήσεις. Ήταν το απόγευμα της ίδιας εκείνης μέρας που, αργά τη νύχτα, ύστερα από το δικό τους πάθος, τη βρήκε μισόγυμνη και αξιοθρήνητα κρεμασμένη στα μπράτσα του νεαρού ηθοποιού.

Νιώθει πόνο και αηδία, καθώς τα σκέφτεται όλα τούτα εκεί, μέσα στη σαγήνη του τοπίου, που λάμπει διάφανο, και με τον ορίζοντα να φλέγεται ακόμα. Η Μόιρα δεν ήξερε σχεδόν τίποτα, είπε, μόνον ότι ο Έκτωρ ήθελε οπωσδήποτε ένα βραβείο, του είχε γίνει έμμονη ιδέα, και ότι ο φιλόδοξος Μισέλ είχε πρόσωπα στις επιτροπές χρηματοδότησης.

Ταχύνει το βήμα να περιπλανηθεί.

Να ξεχάσω, να ξεχάσω, η ίδια αγωνία.

Για εκείνον η μουσική ήταν άσχετη από διακρίσεις και συμ-

βιβασμούς. Άσχετη από θορυβώδεις επιτυχίες. Ήταν ο δρόμος που τον οδηγούσε στην ψυχή του.

Μήπως αρχίζω να γερνώ; Ξανά η σκέψη που έκανε στον σταθμό.

Σκύβει σαν τον Νάρκισσο πάνω στα νερά και βλέπει το είδωλό του.

Θέλει να το βρει ωραίο, όπως ο Νάρκισσος, να το ερωτευτεί ίσως, όπως και ο Νάρκισσος, και απορεί μ' αυτή την επιθυμία του. Όμως σκέφτεται πως είναι σαράντα δύο χρονών και πως η αστραφτερή νεότητα τον έχει προ πολλού εγκαταλείψει. Βλέπει τα μάτια του μέσα στα ασπριδερά νερά της λίμνης. Μοιάζουν πελώρια και λυπημένα, σάμπως να λιώνουν υδάτινα, καλύπτοντας ολόκληρο το πρόσωπό του.

Αυτή η εικόνα τον μάγεψε. Του φάνηκε πως είχε κάτι το μυστηριακό. Και για άλλη μια φορά σκέφτηκε να παραγγείλει μια μυθολογία, να μάθει την ιστορία του Νάρκισσου, που ερωτεύτηκε το είδωλό του.

Σταματά λαχανιασμένος να πάρει ανάσα και διαπιστώνει πως έχει απομακρυνθεί αρκετά, δεν φαίνεται το σπίτι από εδώ. Μπροστά του ένας χώρος ανοιχτός και κύκλιος, στο σημείο ακριβώς που ενώνονται οι τρεις ποταμοί. Σηκώνει τα μάτια, μαγνητισμένος από μίαν αδιόρατη έλξη, και, καταμεσής του βαλτότοπου –που σχημάτιζαν οι εκχειλίσεις των ποταμών–, στην κορυφή ενός γήλοφου, βλέπει να υψώνεται ένα παράξενο κτήριο. Είναι μαυρισμένο από τον καιρό, επιβλητικό και αυστηρό μαζί. Ένα κτήριο μεγαλοπρεπές. Παραμερίζει τα νερόκρινα και τους ασφοδελούς και πλησιάζει να δει καλύτερα. Ο λόφος μοιάζει με πελώριο βράχο γρανιτένιο, που βυθίζεται στα σπλάχνα της γης, και κάτι ανοίγματα σκοτεινά σαν μυστικές είσοδοι τον κάνουν να φαντάζει εξωφυσικός. Δεν πλησιάζει άλλο. Ένα κρύο τον διαπερνά. Θέλει να διαβάσει πρώτα, να μάθει. Στέκεται μόνο λίγο να θαυμάσει αυτό το

αρχαιοπρεπές οικοδόμημα, που είναι κλειστό κατάκλειστο και μόνο κάτι υπόγειες στοές μοιάζουν να οδηγούν στο εσωτερικό του.

Καθώς προσπαθεί να βγει από τον βαλτότοπο, βλέπει πάνω σε μια λοξή μαυρισμένη πέτρα, στην πρόσοψη του κτηρίου, σκαλισμένα γράμματα αρχαιοπρεπή, και διαβάζει: «Νεκρομαντείον». Κάμποση ώρα τίποτα δεν μπορεί να σκεφτεί. Θέλει να μάθει μόνο. Τούτος ο τόπος ήταν των νεκρών.

Όμως εγώ γιατί ήρθα εδώ; Μήπως δεν ήταν τυχαίο;

Η σκέψη τον αναστατώνει. Μα και του αρέσει. Τίποτε άλλο δεν θα μπορούσε να τον βγάλει από την παραφροσύνη της ζωής του, από την ένταση των κουρασμένων νεύρων του, και να τον φέρει στην καρδιά ενός μυστηρίου που μόλις τώρα ανακάλυπτε την ύπαρξή του.

Όταν έφτασε στο σπίτι, είχε νυχτώσει. Ήταν κουρασμένος αλλά και μαγεμένος από όλα τούτα τα καινούρια πράγματα που είχαν μπει στη ζωή του. Του φάνηκε πως το Παρίσι ήταν μια μακρινή περιπέτεια. Και πως τώρα μόλις άρχιζε η ζωή του. Κι ως είχε κιόλας νοσταλγήσει την γκριζα γερασμένη πολιτεία με τις άσωτες νύχτες, τις οσμές της, τους φανοστάτες των δρόμων, τις κλαίουσες να καθρεφτίζουν το είδωλό τους στον Σηκουάνα. Είχε κιόλας νοσταλγήσει το διαμέρισμά του στην οδό Σαιν Σεβερέν, το κορμί της Μόιρας, τη συγγνώμη του φίλου του. Ένας απόηχος νυχτερινής ζωής έσβησε μέσα στη μνήμη του. Ένας απόηχος λύπης παρέσυρε ήσυχα τις θαμπές εικόνες.

Έπεσε όπως ήταν στο πλατύ κρεβάτι και βυθίστηκε σ' έναν ύπνο αγάραγο.

Κι ήταν γύρω στα μεσάνυχτα που πετάχτηκε επάνω αλαφιασμένος.